מדרש שיר השירים בפסוק

ואת קומתך דמתה לתמר: שם הם לא עשו אלא

לפנים. עי סנהדרין דף

דרי וכו' וסוחרת לשוז

םחור. כי סביב תרגומו סחור סחור (ויקרל ל ה): שם ד"ה כצהרים וכו' לשון סהרא הוא. עי'

לקמן דף יג ע"א רש"י ד"ה אסתהר:

סא ע"ב. ועי' ע"ז

ני (ע"ו ג. ד"ה (ע"ו ג. ד"ה שלא וכו"ן, ג) [בערוך ערך חט א כתב כמה פירושים ע״ז וו, ע) ושבת יג.ו.

חורה אור השלח 1. בַּשָׁנַת אֲחַת לְמַלְכוֹ יְרְמִיָּה הַנָּבִיא לְמֵלֹאות יִרְמִיָּה הַנָּבִיא לִמֵלאות

2. כִּי כֹה אָמַר יְיָ כִּי לְפִי מְלֹאת לְבָבֶל שְׁבְעִים שְׁנָה אֶפְקֹד אֶתְכֶם וַהֲקָמִתִי עֲלֵיכֶם אֶת וְוָאְכּם אֶל הַפָּקוֹם אֶוֹנ דְּבָרִי הַטּוֹב לְהָשִׁיב אֶרְכָם אֶל הַפָּקוֹם הַנֶּה: ירמיהו כט י 3. בּה אָמַר בּרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַט בֹּל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יִי אֱלֹהֵי הַשְּׁמִיִם והוא פקד עלי לבנות לו ת בִּירוּשְלַם אֲשֶׁר הוּדָה: עזרא א ב בּה אָמַר יִי לִמְשִׁיחוּ נֹרָשׁ אֲשֶׁר הָחֲזַקְתִּי לכורש בימינו לרד לפניו גוים וּמְרְגֵּנִי מְלְכִים אֲפָּתֵּח לְפְּתֹחַ לְפָנִיו דְּלְתַיִם וּשְעָרִים לא יִסָּגֵרוּ:

ישעיהו מה א 5. מִי בַבֶּם מִבָּל עַמוֹ יִהִי יי דְּיבָר יִינְּיִל צַבּנוּ וְיִעֲל אָלֹהִיו עִמּוּ וְיִעֲל לִירוּשָׁלַם אֲשֶׁר בִּיהוּדְה וְיִבָּן אֶת בִּית יִי אֱלֹהַי שָּׁרָאֵל הוא הָאֱלֹהִים אשר בירושלם:

עזרא א ג 6. בִּשְׁנֵת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ עֶשָׂה מִשְׁתֶּה לְכָל שְׂרִיוּ וְעֵבֶּדָיוֹ חֵיל פָּרַס וּמְדִי הפרחמים הַמִּדִינות לְפָנָיו:

אסתר א ג 7. וְכָל מַצְשֵׂה תְּקְפּוֹ וּגְבוּרָתוֹ וּפְרָשׁת גָּדְלֹּת מָרְדֵּכִי אֲשֶׁר גִּדְלוֹ הַמֶּלֶךְ הַלוֹא הַם בְּתוּבִים עַל ספר דברי הימים למלכי אסתריב מָדֵי וּפָרֶס: 8. רדראי בהראתו את עשר רבים שמונים ומאת אסתר א ד יבי. 9. וְעָשִּׁיתָ בִּגְדַ לְאַהַרוֹ אָחִיךּ ילתפארת:

שמות כח ב 10. וּבִמְלוֹאת הַיָּמִים הָאֵלֶה עְשָׂה הַפֶּלֶךְ לְכָל הָעָם הַנִּמְצְאִים בְּשׁוּשַׁן הַבִּירָה לִמִגָּדוֹל וְעֵד קַטַן שבעת ימים בַּחֲצֵר גִּנַת בִּיתַן הַמֶּלֶך:

וַיַּגָּה בָּנֵי אִישׁ:

איכה ג לג 12. חוּר בַּרְפַּס וּתְבַלֶּת אָחוּז בְּחַבְלֵי בוּץ וְאַרְגָּמָן עַל גְּלִילֵי בֶּסֶף וְעַמוּדֵי של קילי בקור וברות שש מטות זהב ובקסף על רצפת בהט וש ודר ודר וסקרת: אסתר או 13

אַלהַיהַם בַּיוֹם הַהוּא י באק צמו כי אבני גון מוערטטות על אן מונה זכריה 5 סו 111, ומשקחת בליל ווב ביתו לצשות בקריון מקב רב ביד המלך: אסתר א ז 11. והשתיה כדֶּת אין אנס כי כן יִּסְד הַמֵּלְךְ עַל כָּל רָב בִּיתוֹ לְעָשׁוֹת בְּרָצוֹ אִי יָמִינִי אסתר א ז 11. אַרשׁ הָהִרִּד הָיִה בְּשׁוּשׁן הַבִּירָה וּשְׁמֵּנוֹ מְרָעָר בָּן יָאִיר בָּן שְׁמְעִי וְהַמֵּלְבָּה: אסתר ז ו 11. גַּם וַשְׁתִּי הִמֵּלְבָּה עָשְׁתָה מִשְׁתָּה נְשִׁיתָם בִּית הַמֵּלְבוֹת אֲשֶׁר לִמְשָׁתָה הַשְׁתָּה נִשְׁיִם בִּית הַמֵּלְבוֹת אֲשֶׁר לִמְּלֶךְ אֲחַשְׁוַרוֹשׁ: אסתר א ט

מ) כמיב חיל כו׳ כצייל. **סניא נמי הכי.** דבשנות נבוכדנצר ואויל מרודך נבלעה שנה: עוד שנה אחת לבבל. (י) הכי איתא בסדר עולם ביה בליליא קטיל בלשצר גם' שאלו תלפודיו. עי׳ מלכא ודריוש מדאה קביל מלכותא הרי שבעים שנה מיום שמלך נבוכדנצר שבעים חסר אחת מיום שכיבש יהויקים ועוד שנה אחת לבבל למלאות שבעים שנה מששלט על ישראל ועמד דריוש והשלימה ואחריו בשנה אחרת מלך כורש בבבל ונפקדו פקידה במקצת שאמר מי בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל וגר"ם. למדנו מברייתא זו כשמת בלשלר לא היו לכיבוש יהויקים אלא שבעים חסר אחת ואנחנו מנינו למעלה

> אתה ממיל קנאה. וא״ת למ״ד לעיל הראוי לגינה לגינה הראוי לחזר לחזר א"כ אתה מטיל קנאה בסעודה י"ל דסבירא ליה לכיון שלא היו רואין זה את זה ליכא קנאה: בדת של תורה אכילה מרובה משתיה. והא דאמרינן בנדה (דף כד: ושם) כל שאכילתו מרובה משתייתו עלמותיו סכויין היינו באוכל יותר מדאי: שפרחה

הגהות הב״ח (h) גמ' ועוד שנה אחת יש לככל ועמד וכו' ואף דניאל וכו׳ בינותי בספרים מספר השנים אשר היה דבר ה' אל ירמיה שבעים שנה מדקאמו אני דינוחי בספרים חכלל קשו. (כ) שם ככנות כו בית בירוטלים וכתיב מי בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל דרט רב נחמן: (ג) שם הוח יכנה עירי ויקבץ גליומי: (ד) שם ככוד מלכותו ואת יקר גגו' אמר רבי יוסי וכו' בגדי כהונה ובתעטף ועמד כחיב הכא: רעמד כתיב הכא: (ס) שם דכני מאמיה מיכה כייפי . זימת דבעי בהו מקרב יסו יונמון זממת סיפט. (1) שם מרדו ניה הגך קיימי הני והוו נהדיה: (i) שם של אותו רשע אמר להם אם כן: יתו עדום מס כן: (מ) שם וכן הוא אומר כי אבני: (ט) שם ואמס שוניס ושותים בהן: (י) רש"י ד"ה ועוד שנה מחת נבבל. רישא דברייתא הכי איתא: (כ) ד"ה לפקידה בעלמא נאמר האי לפי מלחות לבכל שבעים שנה דהא לככל עכשים שמם דדות אפקוד אתכם כתיב וכך היה ענפקדו וכו' שפשטה יד בכל: (ג) ד"ה משיח הוא כלום נמשח בשמז הובל אשר החזהתי וכו׳

מוסף רש"י איהו בקרי ואתתיה בבוציני. קארי ונוליני מין אחד הוא אלא שאלו גדולים ואלו הטנים. כלומר במה שהוא עוסה היא עסוקה

. בנה את עירי תרי קראי:

(נ) ד"ה בגדי כהונה וכו׳

(ס) ד"ה וכן הוא וכו' וכו' ולומר שעל ידי נסיונות:

נבוכדנצר

.3333

רבינו חנגאל לבבל, לפקידה בעלמא.

ולחורבות ירושלים. לגאולה. אבנים מתחוטטו׳ת על בעליהו. מחטיאות בעליהו. כלומר כל מי שנמצאת בידו ומתחייב] דיתוד הודה ידשיטים, לאחרית הבנים מותוחסטרת כל בפליחן, מתוסאות בכליחן. כלונוו כל מי שמנפאת בידון מתוחיבן למלכות, 10 שאינן האויות להדיוט אלא למלכות לבלד, וכן בעליחן כיון שנמצאת בידיהן ניסים ובורחון שמתיראין סון המלכות. [והשתיה כדת, כדת של תורה] מה דת של תורה אכילה מרובה משתייה, פיי התמיד כבש שיש בו כמה רביעיות,

תניא נמי הכי ועוד שנה 6 אחרת לבבל ועמד דריוש והשלימה אמר רבא אף דניאל מעה בהאי חושבנא דכתיב בשנת אחת למלכו אני דניאל בינותי בספרים מדקאמר בינותי מכלל דמעה מ"מ קשו קראי אהדדי כתיב 'מלאות לבבל וכתיב 'לחרבות ירושלם אמר רבא לפקידה בעלמא והיינו דכתיב יכה אמר כורש מלך פרם כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלם 🕫 דרש רב נחמן בר רב

חסדא מאי דכתיב יכה אמר ה' למשיחו לכורש אשר החזקתי בימינו וכי כורש משיח היה אלא א"ל הקב"ה למשיח קובל אני לך על כורש אני אמרתי הוא יבנה © ביתי ויקבץ גליותי והוא אמר ימי בכם מכל עמו ויעל: 6°חיל פרם ומדי הפרתמים וכתיב "למלכי מדי ופרם אמר רבא אתנויי אתנו בהדדי אי מינן מלכי מינייכו איפרכי ואי מינייכו מלכי מינן איפרכי בהראותו את עושר כבוד מלכותו יי א"ר יוםי בר חנינא מלמד שלבש בגדי כהונה כתיב הכא יקר תפארת גדולתו וכתיב התם ילכבוד ולתפארת ייובמלאות הימים האלה וגו' רב ושמואל חד אמר מלך פיקח היה וחד אמר מלך מיפש היה מאן דאמר מלך פיקח היה שפיר עבד דקריב רחיקא ברישא דבני מאתיה ים כל אימת דבעי מפיים להו ומאן דאמר מיפש היה דאיבעי ליה לקרובי ₪ כל אימת דבעי בני מאתיה ברישא דאי מרדו ביה הנך ₪ הני הוו קיימי בהדיה ∘שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה אמר להם אמרו אתם אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע ש אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו אמרו לו אמור אתה אמר להם מפני שהשתחוו לצלם אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר אמר להם ∞ הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים והיינו דכתיב ייכי לא ענה מלבו: ייבחצר גנת ביתן המלך רב ושמואל חד אמר הראוי לחצר לחצר הראוי לגינה לגינה הראוי לביתן לביתן וחד אמר הושיבן בחצר ולא החזיקתן בגינה ולא החזיקתן עד שהכניסן לביתן והחזיקתן במתניתא תנא הושיבן בחצר ופתח להם שני פתחים אחד לגינה ואחד לביתן יוחור כרפס ותכלת מאי חור רב אמר חרי חרי ושמואל אמר מילת לבנה הציע להם כרפם אמר ר' יוםי בר חנינא כרים של פסים על גלילי כסף ועמודי שש מטות זהב וכסף תניא ר' יהודה אומר הראוי לכסף לכסף הראוי לזהב לזהב אמר לו ר' נחמיה א"כ אתה מטיל קנאה בסעודה אלא הם של כסף ורגליהן של זהב בהם ושש א"ר אםי אבנים ישמתחומטות על בעליהן וכן הוא אומר (יום אבני נזר מתנוססות על אדמתו יודר וסוחרת רב אמר דרי דרי ושמואל אמר אבן מובה יש בכרכי הים ודרה שמה הושיבה באמצע סעודה ומאירה להם כצהרים דבי רבי ישמעאל תנא שקרא דרור לכל בעלי םחורה יוהשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים משונים מיבעי ליה אמר רבא יצתה בת קול ואמרה להם ראשונים כלו מפני כלים ואתם שונים 🐵 בהם ויין מלכות רב אמר רב מלמד שכל אחד ואחד השקהו יין שגדול הימנו בשנים זוהשתיה כדת ס(אין אונס) מאי כדת א"ר חנן משום ר"מ כדת של תורה מה דת של תורה אכילה מרובה משתיה אף סעודתו של אותו רשע אכילה מרובה משתיה אין אונם אמר רבי אלעזר מלמד שכל אחד ואחד השקהו מיין מדינתו לעשות כרצון איש ואיש אמר רבא לעשות כרצון מרדכי והמן מרדכי דכתיב 16איש יהודי המן 17איש צר ואויב 18גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות בית הנשים מיבעי ליה אמר רבא שניהן לדכר עבירה נתכוונו היינו דאמרי אינשי יאיהו יבקרי ואתתיה כבוציני

שבעים שנה מ״ה דנבוכדנלר וכ״ג דאויל מרודך ושלשה דבלשלר הרי שנים מקוטעות היו: **בינותי בספרים**. לשון ספירה וחשבון: כחיב לפי מלחות לכבל. שבעים שנה חפקוד אתכם בספר ירמיה: **ולתיב.** בספר דניאל למלאות לחרבות ירושלם שבעים שנה מספר השנים אשר היה דבר ה' אל ירמיה הנביא: לפקידה בעלמה. (כ) ואמר לפי מלאות לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם וכך היתה שנפקדו בשנה החת לכורש מלך פרס שהיה שנת ע"ה לכיבוש יהויקים שפשטה בבל על ישראל: משיה. (ט נמשח כמו שמן המשחה: קובל אני לך כו'. והכי קאמר כה אמר ה' למשיחו (מ) לכורש אשר החזקתי בימינו וגו' הוא יבנה את ביתי. תרי קראי כתיבי דסמיכי אהדדי. וניקוד טעם מקרא זה מוכיח על דרש זה שאין לך טעם זרקא במקרא שאין סגול בא אחריו וכאן ננקד למשיחו במאריך בזרקא ולכורש ננקד להפרישו ולנתקו מעם למשיחו: מי בכם מכל עמו וגו'. והוא עלמו לא נשתדל בדבר: לתיב פרס ומדי הפרתמים. סמך הפרתמים אצל מדי וכתיב למלכי מדי ופרס סמך מלכי אלל מדי: בגדי כהונה. שהיו בידו שם בגדי כהן גדול (י) שהביאן מירושלים: פיקח היה. שהקדים משתה הרחוקים יותר ממשתה עירו: שהשתחוו לללם. בימי נבוכדנלר: וכי משוח פנים יש בדבר. חיך זכו לנס: הם עשו לפנים. מיראה: חרי חרי. מעשה מחט. מלחכת המלעות היתה עשויה נקבים נקבים: מילת לבנה. חור לשון חיורים: הראוי לכסף כו'. מטות זהב וכסף קדריש שר הראוי לוהב לוהב וגרוע לכסף: מסחוטטום על בעליהן. רלפה עשה להם באבנים חטוטות כלומר שלא באו לידי אדם אלא בטורח שמחטטים ומחזירים בעליהן אחריהן עד שמולאין אותן אומר. בדמים יקרים: וכן הוא שהמקרא משבח אבנים יקרות ואומר (ם) על נסיונות הרבה הן באין כי אבני נזר מתנוססות על אדמתו. והכתוב מדבר לישראל לעתיד לבוא שיהיו חשובין ויקרים בין האומות כאבני מר המתנוססות: דרי דרי. שורות שורות סביב. ° וסוחרת לשון סחור סחור ש): כלהרים. והאי וסוחרת ° לשון סהרה הוה: שקרה דרור לכל בעלי מחורה. עשה נחת רוח

לבני מלכותו להעביר מהו מכם של סוחרין: הראשונים. כלומר בלשלר וחבורתו: כדם של סורה. אכילת מזבח מרובה משתיה פר ושלשה עשרונים סולח לאכילה ונסך חלי ההין: מיין מדינסו. יין הרגיל בו ולא ישכרהו (ולא ישתהו) אלא לפי רלונו: כרלון מרדכי והמן. הם היו שרי המשקים במשתה: איהו בקרי. דלועין גדולות: בצאז עמו כי אבני גזר מתנוססות על אדמתו: זכריה ט טז 14. והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים וייז מלבות